

Meryl Streepová a Emma Stone: přechylování cizích příjmení v češtině prizmatem korpusového výzkumu¹

Keywords: surnames, Czech, name feminization, morphology, corpus analysis, quantitative onomastics

Klíčová slova: příjmení, čeština, přechylování, morfologie, korpusová analýza, kvantitativní onomastika

Abstract

The goal of the study is to seek for mechanisms that determine creation of female forms of foreign surnames in Czech in the material from the Czech National Corpus SYN, version 9. To this end, we investigate the corpus frequencies of the names of European female presidents and prime ministers who were active in the 2010–2019 timespan, and of the names of actresses who received the Academy Award for Best Actress (the Oscar) in the same period. On the grounds of statistical testing, the paper finds out if profession, age, or declension of the first name play a role in whether surname feminization takes place. Besides the results, the research hints at the fact that there are many factors at play, for example, name length, spelling difficulties, or the mechanism of “syntactic attraction”.

Cílem studie je hledat mechanismy, které podmiňují tvoření ženských podob cizích příjmení v češtině, a to na materiálu Českého národního korpusu SYN, verze 9. Za tímto účelem zkoumáme korpusovou frekvenci jmen evropských prezidentek a premiérek, které působily v časovém rozmezí let 2010–2019, a jmen hereček, jež ve stejném období získaly Oscara za nejlepší ženský herecký výkon. Na základě statis-

¹ Studie vznikla s podporou projektu GAČR č. 22-09310 *Kvantitativní onomastika: východiska, koncepty, aplikace* (poskytovatel Grantová agentura České republiky).

tického testování článek zjišťuje, jestli profese, věk nebo možnost skloňovat rodné jméno hrají roli v tom, zda dochází k feminizaci příjmení. Kromě výsledků výzkumu naznačuje, že ve hře je mnoho dalších faktorů, například délka jména, pravopisné obtíže nebo mechanismus „syntaktické atrakce“.

1. Úvod

Debaty o přechylování či nepřechylování ženských příjmení (předešlým v případě jmen cizinek) se opakují od devadesátých let 20. století a vyvrcholily novelou zákona č. 301/2000 Sb., *o matrikách, jménu a příjmení* (2022). Ta umožnila používání nepřechýlené podoby příjmení – dle litery zákona „v mužském tvaru“ – „na základě žádosti ženy, jejíž příjmení je zapsáno v matriční knize v souladu s pravidly české mluvnice“, a to bez jakýchkoliv dalších omezení a podmínek. Doposud byla tato možnost podmíněna tím, že se muselo jednat o „a) cizinku, b) občanku, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině, c) občanku, jejíž manžel je cizinec, d) občanku, která je jiné než české národnosti“ (Zákon č. 301/2000 Sb). Téma přechylování je proto aktuální a zajímá a zaměstnává nejen lingvisty, feministickou komunitu a zákonodárce, ale i širokou veřejnost (srov. např. spor o přechylování jmen sportovkyň v televizních přenosech – Machálková 2013, diskuzi v prostředí literární vědy – Kanda 2016; Linhart 2016, nebo dotazy určené Jazykové poradně Ústavu pro jazyk český AV ČR).

V této studii se zabýváme přechylováním příjmení cizinek na základě korpusové analýzy českého jazykového materiálu (Český národní korpus SYN, verze 9; ČNK). Nejprve podáváme přehled lingvistického zájmu o přechylování v posledních zhruba dvaceti letech, následně vypracováváme frekvenční analýzu příjmení vybraných zahraničních političek a oscarových hereček z období 2010–2019.

Kvantitativní (v tomto případě korpusový) přístup k analýze vlastních jmen si v posledním desetiletí nachází cestu do mainstreamového onomastického výzkumu (viz nejnověji Motschenbacher 2020; kapitoly 7, 9, 12 a 23 v David, Klemensová, Místecký a kol. 2022; David, Místecký 2023; srov. též Tušková 2018, 2019). Kromě

empirizace a intersubjektivního přístupu k jazykovému materiálu nabízí korpusová lingvistika onomastice možnost designovat podmínky výzkumu a zkoumat vlastní jména ne jako izolované lexikální jednotky, ale jako součásti textu.

2. Přechylování vlastních jmen – současný stav výzkumu

Přechylování (moce) představuje specifický rys slovanských jazyků a funkční prostředek na pomezí slovtvorby (pojmenování nejčastěji ženského protějšku v rámci kategorie *sexus*) a morfologie (Získová 2017). Již výše bylo připomenuto, že jde o téma řady diskuzí ve společnosti. Klíčový problém a důvod, proč se přechylování stává předmětem svárů a polemik, je především přechylování příjmení osob (žen) pomocí sufixu *-ová*. Přípona *-ová* se v češtině ustaluje jako prostředek vytváření ženského příjmení, později příjmení, v období po roce 1500 (Pleskalová 2011, s. 122–126; Pleskalová 2021, s. 146–148). V synchronním pohledu je její historický posesivní příznak minimalizován, podobně je tomu např. u místních jmen zakončených sufixy *-ov* a *-in*, např. *Vítkov*, *Bohumín*; přesto je sufix *-ová* z pohledu genderové korektnosti vnímán negativně jako prostředek vyjadřující „vlastnění“ ženy mužem a obecně pak představuje administrativní i osobní problém u jmen cizinek, manželek cizinců a v neposlední řadě u žen pobývajících v zahraničí, které byly nuceny k přechylování svého příjmení.

V současné české lingvistice proto přechylování reprezentuje pestrý soubor badatelských témat. Zahrnuje jak obecně apelativa (Svobodová 2011) a jména živočichů (Albrechtová 2016), tak popis historického vývoje propriet (Pleskalová 2011), otázky legislativy, kodifikace a jazykového managementu (Knappová, 1992, 2003; Kopecký, 2014), genderové pojetí (Valdrová 2012, 2022), reflexi aktuální situace a úzu v případě přechylování příjmení cizinek (Knappová 2002; Svobodová 2012) nebo analýzy veřejných diskuzí k tématu přechylování (Svojsíková, 2013; Saicová Římalová, 2022).

Právě studie Diany Svobodové (2012) sice odkazuje na korpus, ale nespécifikuje data ani metodu výzkumu – korpus používá spíše jako zdroj ilustračních příkladů. Naproti tomu text Petra Nádeníčka (2011) představuje ojedinělou komparativně-korpusovou analýzu problému přechylování ve srovnávací perspektivě (čeština, ruština, němčina, angličtina), ale do určité míry také metodologicky neujasněnou. Nádeníček se zaměřuje na produktivitu přechylování příjmení ve čtyřech jazycích, ale dospívá k poněkud diskutabilním závěrům. Příčiny tendence k přechylování nebo ústupu od něj vidí nikoliv v genetické příbuznosti/odlišnosti jazyků, ale v rozdílně realizované snaze o genderovou korektnost – čeština a němčina mají potřebu mít pojmenování osob ve dvou rodových formách, zatímco ruština a angličtina *sexus* neutralizují.

3. Téma, materiál a metoda

Předmětem analýzy představované v této studii byla příjmení aktivních evropských političek a zahraničních hereček (viz dále), sledovaným obdobím bylo rozmezí let 2010–2019. Soubor jmen političek tvořila příjmení aktivních prezidentek a premiérek (42 osob), přičemž do výzkumu nebyly zahrnuty nositelky přechodné funkce (např. političky pověřené vedením země po rezignaci prezidenta), představitelky závislých území (např. Faerských ostrovů), členky královských rodin a prezidentka Slovenska, naopak zahrnuty byly představitelky sporných území (Severní Kypr a Podněstří). Jako kritérium pro výběr příjmení herečky jsme zvolili získání ceny Oscar za hlavní roli (10 osob). V materiálu Českého národního korpusu SYN, verze 9 (ČNK), jsme sledovali pouze formy nominativu singuláru.

Pro vyhledávání jsme použili nástroj KonText; dotazy byly zadávány v jazyce CQL (corpus query language) – např. [word="Angela"] [word="Merkelová"], [word="Angela"] [word="Merkel"]. Komplikovanější případy, které představovala příjmení se spojovníkem, jsme vyhledávali tak, že atributy byly zadávány postupně: [word="Helle"] [word="Thorning"] [word="-"] [word="Schmidt"]. Pokud by-

la alespoň jedna část takových příjmení přechýlena, považovali jsme za přechýlené příjmení jako celek. Data byla následně ručně filtrována, abychom odstranili např. chybně tagované formy, které nejsou v nominativu singuláru. Do souboru sledovaných jmen byly zahrnuty rovněž varianty s chybným či alternativním spellingem typu *Zellwegrová* *Zellwegrová* (náležitě *Renée Zellweger*), *Mooreová/Moorová* (*Julianne Moore*).

Rozdíly ve frekvencích mezi přechýlenými a nepřechýlenými podobami byly vyhodnoceny prostřednictvím chí-kvadrátového testu, přičemž byly testovány tři faktory:

- 1) profese,
- 2) věk,
- 3) skloňovatelnost rodného jména.

Protože se jednalo o případ testování tří hypotéz, uplatnili jsme při stanovování hladiny významnosti Bonferroniho korekci ($\alpha = 0,05/3 = 0,016$; Bonferroni 1936).

4. Výsledky

Počty výskytů zkoumaných jmen, které zachycují tabulky č. 1 a 2, odhalují několik důležitých tendencí, jež budou podstatné i pro následné interpretace výsledků statistického testování. Distribuce jmen političek (tabulka č. 1) je velmi nevyvážená: ve sledovaném období dominuje osobnost Angely Merkel, za kterou se značným odstupem následuje britská premiérka Teresa May, což je vzhledem k mezinárodnímu postavení Spojeného království a provázanosti německého a českého geopolitického prostoru očekávaný výsledek. Méně než sto výskytů má 34 ze 42 jmen političek, tedy téměř 81 %; ty ženy, které se v korpusu objevují častěji, reprezentují – vedle již zmíněného Spojeného království a Německa – země, jež zřejmě není možné převést na jednoho společného jmenovatele (Dánsko, Finsko, Irsko, Litva, Polsko, Ukrajina). Vedle kulturní spřízněnosti, o které lze uvažovat v případě Polska a Ukrajiny, jsou tak důvody pro četnější výskytů jmen daných političek spíše individuální.

Tabulka č. 1. Frekvenční analýza jmen evropských političek (výsledky jsou seřazeny abecedně podle názvu států, sporná území jsou zařazena na konec)

Stát	Osoba	Funkce	Období	Nepřechýlená varianta (absolutní frekvence)	Přechýlená varianta (absolutní frekvence)
Belgie	Sophie Wilmès	premiérka	2019–2020	0	0
Dánsko	Mette Frederiksen	premiérka	2019–dosud	7	19
Dánsko	Helle Thorning-Schmidt	premiérka	2011–2015	6	98
Estonsko	Kersti Kaljulaid	prezidentka	2016–2021	4	21
Estonsko	Kaja Kallas	premiérka	2021–dosud	6	6
Finsko	Tarja Halonen	prezidentka	2000–2012	8	212
Finsko	Mari Kiviniemi	premiérka	2010–2011	3	22
Finsko	Sanna Marin	premiérka	2019–dosud	8	11
Gruzie	Salome Zurbišvili	prezidentka	2018–dosud	1	41
Chorvatsko	Kolinda Grabar-Kitarović	prezidentka	2015–2020	4	3
Chorvatsko	Jadranka Kosor	premiérka	2009–2011	7	72
Irsko	Mary McAleese	prezidentka	1997–2011	8	106
Island	Jóhanna Sigurðardóttir	premiérka	1999–2013	21	37
Island	Katrín Jakobsdóttir	premiérka	2017–dosud	5	6
Litva	Dalia Grybauskaitė	prezidentka	2009–2019	31	84
Lotyšsko	Laimdota Straujuma	premiérka	2014–2016	0	17
Moldavsko	Maiia Sandu	premiérka	2019	7	13
Německo	Angela Merkel	premiérka	2005–2021	616	15 382
Norsko	Erna Solberg	premiérka	2013–2021	4	74
Polsko	Ewa Kopacz	premiérka	2014–2015	4	255

Polsko	Beata Szydło	premiérka	2015–2017	13	389
Rakousko	Brigitte Bierlein	premiérka	2019–2020	1	6
Rumunsko	Viorica Dăncilă	premiérka	2018–2019	3	7
San Marino	Maria Luisa Berti	kapitánka-regentka	2011	0	1
San Marino	Denise Bronzetti	kapitánka-regentka	2012–2013	0	5
San Marino	Antonella Mularoni	kapitánka-regentka	2013	0	0
San Marino	Anna Maria Muccioli	kapitánka-regentka	2013–2014	0	2
San Marino	Valeria Ciavatta	kapitánka-regentka	2014	0	0
San Marino	Lorella Stefanelli	kapitánka-regentka	2015–2016	0	0
San Marino	Mimma Zavoli	kapitánka-regentka	2017	1	0
San Marino	Vanessa D'Ambrosio	kapitánka-regentka	2017	2	0
San Marino	Mariella Mularoni	kapitánka-regentka	2019–2020	0	0
Slovinsko	Alenka Bratušek	premiérka	2013–2014	2	80
Velká Británie	Theresa May	premiérka	2016–2019	297	2 530
Srbsko	Ana Brnabić	premiérka	2017–dosud	1	7
Švýcarsko	Simonetta Sommaruga	prezidentka	2015, 2020	2	17
Švýcarsko	Doris Leuthard	prezidentka	2010, 2017	1	34
Švýcarsko	Eveline Widmer-Schlumpf	prezidentka	2012	2	37
Švýcarsko	Micheline Calmy-Rey	prezidentka	2011	4	27
Ukrajina	Julia Tymošenko	premiérka	2005, 2007–2010	10	165
Severní Kypr	Sibel Siber	premiérka	2013	0	0
Podněstří	Tatiana Turanskaya	premiérka	2013–2015	0	0

Rozdíly mezi frekvencemi jmen hereček (tabulka č. 2) nejsou natolik markantní jako v případě političek, přesto se i zde pohybujeme v poměrně širokém rozmezí (od 102 výskytů u Brie Larson po 3 511 u Meryl Streep). Na četnosti má značný vliv délka kariéry dané herečky, ale i obecná známost její tvorby v českém prostředí.

Tabulka č. 2. Frekvenční analýza jmen oscarových hereček (seřazeno podle let, kdy získaly Oscara za hlavní roli)

Herečka	Oscar	Nepřechýlená varianta (absolutní frekvence)	Přechýlená varianta (absolutní frekvence)
Natalie Portman	2010	601	847
Meryl Streep	2011	1 327	2 184
Jennifer Lawrence	2012	431	247
Cate Blanchett	2013	723	1 248
Julianne Moore	2014	551	811
Brie Larson	2015	35	67
Emma Stone	2016	282	247
Frances McDormand	2017	89	244
Olivia Colman	2018	46	56
Renée Zellweger	2019	716	882

5. Analýza

V následující analýze se zaměříme na tři faktory – profesi, věk a možnost skloňovat rodné jméno – a jejich vliv na (ne-)přechylování ženských příjmení v češtině.

5.1. Profese

Výsledky vztažené k profesím žen (političky, herečky) jsou prezentovány v tabulce č. 3. U obou skupin převládá přechylování, ale

u političek se projevuje výrazně silněji. Vztah mezi zaměstnáním a přechýlením/nepřechýlením příjmení potvrzuje i statisticky signifikantní výsledek statistického testu ($\chi^2 > 6\,500$, $p < 0,000\,01$); Cramérovo V, které zachycuje relevanci daného rozdílu (Cramér 1946), vykazuje středně vysokou hodnotu ($V = 0,45$). Profese ženy tedy v oblasti moce sehrává poměrně významnou roli.

Skutečnost, že příjmení političek se přechylují více než hereček, lze interpretovat na základě různých faktorů. Jména hereček mohou fungovat jako „obchodní značky“, srov. „Obecně přijatelnou výjimku představují příjmení, která zůstávají tradičně nepřechylována, případně jsou chápána citátově, jako »značka kvality«, např. *Edith Piaf*, *Marilyn Monroe* (Svobodová 2012, s. 69); podobně se v korpusu chovají i příjmení slovenských hereček maďarského původu *Zuzany Kanócz* a *Judit Bárdos* (od roku 2022 Judit Pecháček). Vzhledem k tomu, že se v analyzovaném materiálu jedná především o Američanky, jejich rodná jména jsou také globálně rozpoznatelná jako ženská (např. *Jennifer Lawrence*, *Emma Stone*). Roli sehrály i vysoké frekvence výskytu příjmení hereček, které jsou zavedené z období, kdy byl úzus přechylování rozkolísaný (*Meryl Streep*, *Renée Zellweger*). V některých případech je možné uvažovat o nepřiměřené délce přechýleného jména, případně o váhání nad konkrétní podobou přechýlené formy (např. *Lawrenceová/Lawrencová*).

Přechylování příjmení političek pak může (vedle velmi silného frekvenčního vlivu Angely Merkelové) být připsáno na vrub větší důslednosti politické publicistiky, ale i praktické potřebě vyjasnit pohlaví dané osoby, zvláště není-li toto patrné z rodného jména (např. *Helle Thorning-Schmidt*). V některých situacích může moce odstranit problémy s problematickým originálním pravopisem, např. diakritikou (např. *Jóhannu Sigurðardóttir* lze přechýlit jako *Johannu Sigurðardóttirovou*, čímž zároveň dojde ke grafickému počeštění jejího jména). U reprezentantek obou skupin je nutné vždy brát v potaz také individuální důvody.

Tabulka č. 3. Vliv profese na přechylování příjmení

	Političky		Herečky	
	absolutní frekvence	procento	absolutní frekvence	procento
Přechýlené varianty	19 784	94,8	6 833	58,7
Nepřechýlené varianty	1 089	5,2	4 801	41,3

5.2. Věk

V druhé analýze jsme zkoumali vztah mezi přechylováním a věkem nositelek jmen. Jako hranici jsme stanovili 50 let (k 30. dubnu 2022). Data, která jsou představena v tabulce č. 4, naznačují, že jména starších žen jsou přechylována více než žen mladších. To potvrzuje i statisticky signifikantní výsledek statistického testu ($\chi^2 > 1\,800$, $p < 0,00001$), síla tohoto vztahu je však menší než u profese ($V = 0,24$). Vzhledem ke skutečnosti, že ženy nad padesát let většinou reprezentují političky, kopíruje do určité míry věk zaměstnání; dalším faktorem však může být již výše zmíněná etablovanost starších hereček z období, kdy se přechylovalo méně důsledně (*Meryl Streep*, *Renée Zellweger*). V dalším bádání by bylo možné zkoumat vliv věku u obou profesních skupin odděleně.

Tabulka č. 4. Vliv věku na přechylování příjmení

	50+		50-	
	absolutní frekvence	procento	absolutní frekvence	procento
Přechýlené varianty	25 019	84,9	1 598	52,8
Nepřechýlené varianty	4 464	15,1	1 426	48,2

5.3. Skloňovatelnost rodného jména

Třetí rozbor se zaměřil na lingvistický faktor – skloňovatelnost rodného jména ženy. Do kategorie skloňovatelnosti se řadí ty osobnosti, z jejichž rodných jmen je alespoň jedno možné ohýbat – obsahuje tedy koncovku *-a* (např. *Angela, Emma, Olivia*). Stěžejní je pro nás fonetická realizace jména; *Natalie* [ˈnætəli] (Portman) byla proto zařazena do kategorie nesklonitelných. Data jsou zachycena v tabulce č. 5.

Tabulka č. 5. Vliv skloňovatelnosti rodného jména na přechylování příjmení

	Sklonitelné rodné jméno		Nesklonitelné rodné jméno	
	absolutní frekvence	procento	absolutní frekvence	procento
Přechýlené varianty	19 665	93,5	6 952	60,7
Nepřechýlené varianty	1 375	6,5	4 495	39,3

Preferenci přechylovat příjmení žen, jejichž rodná jména jsou skloňovatelná, potvrzuje i chí-kvadrátový test ($\chi^2 > 5\,300$, $p < 0,000\,01$); vztah mezi skloňovatelností a mocí se jeví jako středně významný ($V = 0,41$). Toto zjištění směřuje proti intuitivnímu předpokladu, že příjmení nositelek nesklonitelných rodných jmen budou přechylována častěji, aby se zabránilo případnému nedorozumění nebo dvojnám výkladům. Trend však spíše poukazuje na jakousi „syntaktickou atrakci“ – skloňuje-li se rodné jméno, pak se skloňuje i příjmení, aby bylo vytvořeno kongruentní syntagma, s nímž se dá snadno pracovat v různých pádech. Významnou roli však ve výsledcích též sehrává vysoká frekvence jména *Angely Merkel* jako jistého „prototypu přechylování“, jak jsme již uvedli výše, a také naopak skutečnost, že některé starší herečky, jejichž příjmení nejsou tolik přechylována, mají rodná jména nesklonná (*Meryl Streep* a *Renée Zellweger*).²

² Přestože role jména *Angely Merkelové* je ve všech třech analýzách významná, při jeho vyloučení ze zkoumaného vzorku byly vztahy mezi jednotlivými faktory

6. Shrnutí

Studie představuje soubor analýz, který má za cíl sondovat terén české moce a vysledovat v něm mechanismy a tendence, a to s využitím korpusově založené analýzy (corpus-based research). Výsledky výzkumů potvrdily, že ve vzorku, který jsme zkoumali, sehrávají pro přechylování příjmení cizinek roli profese, věk i skloňovatelnost rodného jména. Přechylování tak nelze redukovat na dualistickou opozici ano/ne, protože se zjevně jedná o komplexní fenomén, který závisí na mnoha faktorech. Vyloučit nelze ani vzory frekventovaných jmen osobností, jež utvářejí lokální normy – v případě političek mohlo jít o inspiraci formou jména *Angela Merkelová*, u hereček o práci s image, marketing (osobní jméno jako značka) a snahu o mezinárodní vyznění jmen.

Prezentované analýzy lze rozvíjet mnohými směry. Především je třeba rozšířit profesní škálu nositelek jmen a vyzkoumat, zdali se objevují i obecnější trendy (např. jména žen v showbusinessu versus jména žen v politice). Bylo by možné vzít v potaz i další faktory, např. etnický/národnostní původ nositelek jmen, případně se zaměřit na rodná jména a příjmení ve všech pádech obou čísel.

Prameny a literatura

- Albrechtová B., 2016, *Přechylování jmen živočichů*. „Naše řeč“ 99, č. 5, s. 243–255.
- ČNK: Český národní korpus – SYN v9. Praha: Ústav Českého národního korpusu FF UK [on-line; cit. 21. 8. 2022]. Dostupné z: <http://www.korpus.cz>.
- Bonferroni C. E., 1936, *Teoria statistica delle classi e calcolo delle probabilità*. Florencie: Seeber.
- Cramér H., 1946, *Mathematical Methods of Statistics*. Princeton: Princeton University Press.
- David J., Klemensová T., Místecký M. a kol., 2022, *Od etymologie ke krajině. Onomastika pro 21. století*. Brno: Host.

a přechylováním potvrzeny – testy i zde vyhodnotily rozdíly jako statisticky signifikantní.

- D a v i d J., M í s t e c k ý M., 2023, *Prolegomena ke kvantitativní onomastice*. „Acta onomastica“ 64, č. 2 [v tisku].
- Jazyková poradna: *Přechylování cizích ženských příjmení*. Online: https://dotazy.ujc.cas.cz/odpovedi/?id_klicove_slovo=3411&filter=1 [cit. 13. 03. 2023].
- K a n d a R., 2016, *Dosti nevážnosti!* „Ravt. Webový magazín Tvaru“. Online: <https://itvar.cz/dosti-nevaznosti> [cit. 20. 12. 2022].
- K n a p p o v á M., 1992, *Přechylování příjmení jako problém kodifikační a legislativní (návrh doplňkové kodifikační úpravy)*. „Naše řeč“ 75, č. 1, s. 12–21.
- K n a p p o v á M., 2002, *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. Liberec: Tax Az Kort.
- K n a p p o v á M., 2003, *K jazykovým a právním aspektům přechylování příjmení v češtině*. „Naše řeč“ 86, č. 3, s. 113–119.
- K o p e c k ý J., 2014, *Přechylování příjmení v češtině jako případ jazykového managementu*. „Slovo a slovesnost“ 75, č. 4, s. 271–293.
- L i n h a r t P., 2016, *Přechylení trendem*. „Host“. Online: <https://www.h7o.cz/prechylene-trendem> [cit. 20. 12. 2022].
- M a c h á l k o v á L., 2013, *Cizí ženská příjmení ve sportovní žurnalistice*. Ostrava: Ostravská univerzita [magisterská diplomová práce].
- M o t s c h e n b a c h e r H., 2020, *Corpus Linguistic Onomastics. A Plea for a Corpus Based Investigation of Names*. „Names“ 68, č. 2, s. 88–103.
- N á d e n í č e k P., 2011, *Produktivita přechylování v dnešní češtině ve srovnání s angličtinou, němčinou a ruštinou*. In F. Čermák (ed.), *Korpusová lingvistika Praha 2011: 1: InterCorp*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 204–218.
- P l e s k a l o v á J., 2011, *Vývoj vlastních jmen osobních v českých zemích v letech 1000–2010*. Brno: Host.
- P l e s k a l o v á J., 2021, *Z historie ženských pojmenování v českých zemích*. „Jazykovědný časopis“ 72, č. 1, s. 142–150.
- S v o b o d o v á D., 2011, *K aktuální situaci v oblasti přechylování apelativ v češtině*. In M. Ološtiak, M. Ivanová, D. Slančová (eds.), *Vidy jazyka a jazykovedy*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 257–262.
- S v o b o d o v á D., 2012, *Přechylování cizojazyčných příjmení ve světle aktuálního úzu*. In M. Ološtiak (ed.), *Jednotlivé a všeobecné v onomastice*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 93–100.
- S a i c o v á Ř í m a l o v á L., 2022, *Metaphor and metonymy in public »linguistic« discussions: The case of female surnames in contemporary Czech*. „Jazykovědný časopis“ 73, č. 2, s. 191–212.
- S v o j s í k o v á T., 2013, *Přechylování cizích ženských příjmení – názory veřejnosti ve vybraných internetových diskuzích*. „Jazykovědné aktuality“ 50, č. 1–2, s. 27–41.
- T u š k o v á J. M., 2018, *K popisu gramatické stránky proprií v češtině*. In U. Bijak a kol., *Onomastyka-Neohumanistyka-Nauki społeczne*. Kraków: Polska Akademia Nauk – Instytut Języka Polskiego, s. 517–525.
- T u š k o v á J. M., 2019, *Korpusy češtiny a výzkum (gramatických vlastností) proprií*. In A. Chomová, J. Krško, I. Valentová (eds.), *Konvergenie a divergenie v propriálnej sfére*. Bratislava: Veda, s. 126–137.
- V a l d r o v á J., 2012, *Rodové asymetrie názvů osob z hlediska feministické lingvistiky*. „Jazykovědné aktuality“ 49, č. 3–4, s. 118–123.
- V a l d r o v á J., 2022, *Genderově neutrální jména: současný stav a perspektivy*. „Gender a výzkum / Gender and Research“ 23, č. 2, s. 118–123.
- Z á k o n č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení. Online: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx> [cit. 13. 03. 2023].
- Z i k o v á M., 2017, *Přechylování (moce)*. In P. Karlík, M. Nekula, J. Pleskalová (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. Online: <https://www.czechency.org/slovník/PŘECHYLOVÁNÍ> [cit. 13. 03. 2023].